

TELEGRAFUL ROMÂN

Telegrafulu este de două ori pe săptămână: Duminică și Joi. — Prenumeratiunea se face în Săbiiu la expeditorul foiei, prețu la c. r. poște cu bani și prin scrisori francate, adresate către expeditor. Prețu prenumeratiunii pentru Săbiiu este pe an 7 fl. v. a. iar pe o jumătate de an 3 fl. 50. Pen-

Nr. 45.

ANULU XXII.

Săbiiu în 921 Iunie 1874.

tru celelalte părți ale Transilvaniei și pentru provinciile din Monarchia pe un an 8 fl. ieră pe o jumătate de an 4 fl. v. a. Pentru princ. și țieri streine pe an 12 1/2 anu 6 fl. Inserate se platesc pentru întâia oră cu 7 cr. sirulu, pentru a doua oră cu 5 1/2 cr. și pentru a treia repetiție cu 3 1/2 cr. v. a.

Săbiiu 18 Iunie 1874.

Cetimu în nr. 139 și 140 „Herm. Ztg.“ nisce sciri telegrafice, cumca dlu ministru de justiția aru fi răspunsu la interelatiunea deputatului sasu Wächter facută în privinția cauzei scaunelor Saliste—Talmaciului și a Branului într'acolo: ca proiectulu de lege indigitatu în § 82 alu art. dietalu 53 din an. 1871 aru fi gat'a și în sesiunea dietala de toamnă se va asterne dietei.

Este de mare importanția această scire — și facemu atenti pre locuitorii numitelor scaune și comune, a nu stă cu nepăsare.

„Herm. Zeitung“ — că și deputatul Wächter — se afla numai condiționat multemiti cu răspunsu dlu ministru, adeca pentru ca nu se aduce acelu proiectu curendu în dietă și pentru ca încă nu li s'au descoperitu caprinsulu proiectului; totuși ei înse, că totu sasi, sperăza ca li se va face dreptate, adeca — după parerea lor — diet'a și ministerulu de adl va recunoște și va îndreptă ratecirea dietei din 1871 și a ministrului fostu Baltasar Horváth, ce o aru fi făcutu, cându au sistatu cursulu legii urbariali în teritoriile amintite, și „Tageblatt“ din 18 Iunie declară de o asemenea ratecire și §-lu 97 alu proiectulu legii de arondare, prin care se promite ca despre averea ce o administrează Univ. sasa va dispune o lege specială.

Acestea proiecte ministeriali au fostu o cauză principală, de au alarmatu sasi tota lumea strigându: ca li se rapescu averile și se nimicesc elementulu germanu din fundulu regiu.

Nu ne ierta spătiulu a reproduce aici această cauză și resp. cërta importantă dela capu până la fine; dară nici potemu tăcea de a aduce aminte fratiloru noștrii români din ținuturile Salistei—Talmaciului și Branului, că sa se trezască, și sub conducerea cea înțeleptă de până acum, sub carea au seceratu rezultate bune până astăzi, sa se întrepuna ierăsi pentru cauz'a și dreptulu lor cu toate puterile că sa nu se pōta căi, ca din indiferentismu au patimitu.

Credemu și sperămu de alta parte, ca nici acei deputati dietali români cătu de puțin aru fi ei, nu voru întrelasă, a priveghia — baremu numai pre cătu facu deputatii sasi în favorulu națiunei lor — asupr'a acestei cauze mari, care atinge în fine cestiunea românilor din fundulu regiu și a averei acestui teritoriu.

Amu vediatu la an. 1871 cu ochi, cătu de multu s'au interesatu în diet'a Ungariei deputatii eminenti magiari — între ei d. e. actualulu dnu ministru de finanțe Ghyezy — pentru drepturile locuitorilor din teritoriile Saliste—Talmaciului și Branu, scapându-i deocămdată de pericolele legii urbariali, căci deca după aceea lege s'aru fi tractatu acesti locuitori, până astăzi perdiendu și pādurile și pasiunile din cari trăiescu, pōte jumătate aru fi parasitu patri'a și totu aru fi cadiutu în proletariatu.

Nu ne indoimu înse nici despre aceea ca actualulu dnu ministru de justiția, nu va putea dă unu votu de blamu și de ignorantia dietei și regimului din 1871, că cându acesti'a la croirea §-lui 82 art. 53. 1871. nu aru fi știutu ce facu, precum ascēpta jurnalele sasesci și totu sasi.

Mai tare credemu, ca ministerulu reg. ung. de astăzi alu justiției va merge mai departe în cunoscintiele de dreptu și va afla, ca în fundulu regiu, de carele se

țină și comunele și teritoriile Saliste—Talmaciului etc. nu au pututu există urbarialități, și starea acea abnormă în carea au adusu Universitatea sasa — că administratoru, judecatoriu și totu odată pretensiv domnu pamentescu — până la 1848 pre numitele comune, au fostu unulu dintre cele mai mari abuzuri ale națiunei sasesci. Nu va suferi dlu ministru de justiția, că atâtea comune libere sa fia rapite de veniturile lor alodiali cari curgu până adi în fondulu Universității sasesci; nu va suferi că țiera și statulu sa plătescă milioane de bani totu în același fondu sub titulu false de urbarialități inventate asupr'a numitelor comune, nu va suferi că dieci de mii de locuitori liberi sa fia și adi, iobagii unei corporatiuni exclusiv naționale sasesci, carea nu are nici unu fundamentu de dreptu și nici unu titlu legalu la pretensiunile lor, decâtu numai fortia brutale și pergamente false.

Nu jace nedreptate în §. 82 ex 1871 și în concernintele acte ministeriali și legislative, ci jace nedreptate strigătorie la ceru, în solvirea milionelor din cas'a țierei în fondulu Universității sub titulu falsi de unde se datēza scōle nemtiesci luterane, în înghitirea a 22 de munti, în acelu fondu posesu 95 ani de granițierii regimentului rom. Iu prin ajutorulu fostulu cancelariu Reichenstein, în ocuparea tuturor veniturilor alodiali din numitele comune prin Universitate, și în pretensiunile oribile ale acesteia la totu muntii, pādurile și pasiunile comunelor numite.

Mai atingemu aici pre scurtu, pentru clarificarea publiculu, două puncte și adeca acelea obiecțiuni ale sasilor: ca ei suntu vechi posesori a pretinselor drepturi și apoi ca deciderea acestei cauze nu se țiene de competenția dietei, ci de judecatori'a (resp. urbariali). Ambele obiecțiuni suntu neadeverate. Dietele Ungariei și Transilvaniei (de es. din 1651—4, 1690, 1691) și regimule de mai înainte (d. es. sub Maria Teresi'a și Iosifu) asiă și legile (d. es. Aprobata e C. Edict. 80) au dispusu în această cauză, carea fu în fine predată și în competenția unui foru specialu (forum productionale) înaintea cărui'a, sasi erau datori a—si dovedi pretinsele lor drepturi în form'a procesuala, și pre cari procese le-au perdutu finalmente nația sasescă.

Posesiune legală — bă nici faptica în toate — nu au avutu nici cându națiunea sasescă în pretinsele drepturi, căci în fapta până la 1848 nu au fostu posesiune, ci numai procese, certe, protestațiuni, ba și batăii cu mōrte, între locuitorii și între amputații și sergentii Univ., ieră dela 1848 încōace au trasu Universitatea numai cătu-va venitu dela cârciu maritu în scaunele Salistei și alu Talmaciului, și dela mori în celu din ormu, sub neconținute pedeci și protestațiuni din partea comunelor.

Deca înaltulu ministru regiu de justiția, va luă adeverat'a stare a lucrurilor în drēpta considerațiune, — și credemu ca consequenter va face această — apoi nu va putea altcum, decâtu sa propuna total'a eliberare a comunelor de sub jugulu Universității, și apoi a lasă pre fia-care parte a-si cēră ale sele pre calea legii ordinare, sēu în casu, cându nu va descurcă lucrulu pre deplinu, a îndrumă pre sasi și resp. Universitatea, că din nou sa-si documenteze pretensiunile sele înaintea unui foru specialu delegatu.

Legea scōleloru medii în Ungari'a.

(Fine)

Trecemu acum la unele reflessiuni asupr'a formei, în care nou'a lege a priosu a vedē lumin'a perondandu cele 9 secțiuni și stracurandu-se și prin comisiunea centrală. În privinția acestei nu potemu decâtu sa ne unim și sa susținemu apretiarile publicate, nu în foile opusetonale, ci în cele loiale guvernamentale, de către unii barbati de scōla.

Este fōrte comicu cându parinții patriei se privescu de unu tribunalu pedagogicu, basandu-si competenția pre acea impregiurare, ca au umblatu odinōra la scōla. Lucru devine mai comicu, cându ei la crearea legii pentru invetiamentu se intindu a decide: care obiecte, în care clase și cum sa se propuna. Această până acum nu s'a ivitu în nici unu parlamentu. Noi cunoscemu numai unu proiectu completu pentru invetiamentulu scōleloru medii din epoc'a lui Mühler în Prusi'a. În acestu proiectu nu se menționēza nici unu obiectu, și proiectulu celu nou, ce 'lu va asterne ministrulu Falk la dietă, sigur ca nu va avē a face cu obiectele de invetiamentu. Această o pretinde natur'a lucrului. Obiectele de invetiamentu nu cadu în competenția camerei legislative. Această are de a statu numai principiile conducerei și administratiunei invetiamentului. Aci e terenulu permanentu alu scōlei. Obiectele de invetiamentu, impartirea lor, materialulu ce are a se percorge, pentru că scōlele medie sa-si ajunga scopulu, toate aceste cadu în competenția ministrului și a barbatiloru speciali de scōla, cari datori, prin chemarea lor, a țienē contu de toate recerintiele, dictate de impregiurări, în sfer'a invetiamentului, trebuie din cându în cându sa faca modificări și sa adopereze planulu de invetiamentu, pentru că scōlele sa-si ajunga scopulu. Prin urmare aci nu pōte fi vorba de lege, prin care sa se sancționeze, ca cetățienii Ungariei pentru mai multu tempu, sēu mai multe generațiuni, numai atât și atât au sa invetie în scōlele medie, și mai multu nu. Atare lege este unu muru chinesscu pentru invetiamentu și apelandu la sinceritate trebuie sa recunoscemu cu totii, ca statulu Ungariei are mai puțină necesitate de asemenea muru. Dară nu numai persōne singuratece s'au pronunțatu contr'a legii din cestiune ci și corporatiuni întregi. Cine nu scie despre conferintiele ținute de clericali în capital'a Ungariei Budapeș'ta. Cine nu cunoscē espectoratiunile și conclusele îndreptate contr'a legii acesteia. Bine sa observămu ca între clericali suntu barbati, cu cunoscintie mai profunde pre terenulu scolasticu, decâtu cei mai multi dintre reprezentantii țierei. Sa admitemu ca clerulu a pasitu contr'a legii, pentru ca li se alterēza dreptulu de administratiune și inspectiune asupr'a gimnasiiloru lor confesionale. Ce sa dicemu înse despre adunarea profesoriloru dela gimnasiile și scōlele reale din Budapeș'ta, cari au decisu a face o adresa ministrului de culte și instrucțiune, în care sa-si exprime nemulțămirea cu legea menționată. Ei bine, aceste remonstrări, sa remana ele de totu neconsiderate*)?

*) Pre cătu scim noi în urm'a unui conclusu sinodale din anulul acest'a s'a făcutu și din partea Consistoriului archidiece-sanu o representațiune la dietă și la ministeriu deodată; alt'a s'a fostu făcutu de corpulu profesoralu alu gimnasiului nostru din Brasiovu încă în anulul trecut — totu cu privinția la proiectulu din cestiune. Red,

Pre lângă defectele menționate și accentuate cu destulă putere nu numai de digaristica, ci și de corporatiunile cele mai competente noi mai constatămu încă unu defectu, care ignorandu-se va paraliză invetiamentulu în statulu ungurescu. Defectulu consistă în total'a desputare a acelei impregiurări, ca statulu ungurescu e poliglottu. Naționalitățile trebuie considerate, cându e vorb'a de organizarea invetiamentului. Invetiamentulu numai atunci va fi încoronat de succesu, și va produce fructe binefacetōrie cetățieniloru Ungariei, deca la organizarea lui se va țienē contu de recerintiele și însușirile individuale ale fia-cărei națiuni. Deca voim că sa ajungemu la o trēpta egala cu celelalte popōre europene, este absolută necesitate, că sa generalisămu invetiamentulu, adeca sa facemu posibilu fia-cărei națiuni, a produce cătu se pōte mai multi barbati invetiați, căci inteliginția nu este numai pentru națiunea la care aparține ci este totu-odată și pentru onōrea și binele statului. Cu cătu unu statu va avē mai multi inteligenti, fără respectu la naționalitate; cu atât'a va avē mai multi factori și motori ai progresului în cultura; și cu cătu cultur'a va fi mai latită, cu atât'a mai multu va înflori și statulu. Această nu pōte fi, până cându legislatoriul, la crearea legiloru voru avē înaintea ochiloru numai favorisarea unei națiuni care formēdia minoritatea din poporațiunea statului.

Asia dară ce e de făcutu? Nici mai multu nici mai puțin, decâtu sa se prochiame și în Ungari'a și Transilvani'a libertatea invetiamentului, și sub devis'a această sa se faca o lege pentru scōlele medie, care sa înlesnēscă tuturor naționalitatiloru invetiamentulu, că cătu se pōte mai multi tineri sa ajunga prin academii și universități. Spre scopulu acest'a se cere, că sa se țienă conferinție de profesori de diferite naționalități; și consularile și conclusele lor sa fia respectate, și considerate la crearea legiloru relative la scōla; mai departe la anchetele convocate de ministrulu cultelor sa se invite barbati de scōla din diferite naționalități. Până cându nu se va purcede astfelu, până atunci nici o lege pentru scōle nu va avē succesulu pretinsu de binele și salutea statului, cu atâtu mai puțin legea, care se afla la pragulu dietei.

Aceste amu avutu a observă în privinția formei, sub care s'a dezvoltatu această lege.

Începămu aceste reflessiuni, și acoloru parinți ai patriei, cari, preocupati de tendinția magiarisărei, au posu prea multu pondu pre limb'a și istoria magiara, le adresămu cuvintele unui barbatu celebru din Germani'a: „Um Gotteswillen nur den Unterricht der Staatssprache und der Geschichte nicht benutzen als Abrihtungsstunden auf die Vaterlandsliebe!“

Unu evenimentu, demissionarea ministrului de resbelu bar. Kollér, a făcutu senzațiune mare în pres'a din Budapeș'ta și Viena. Mai tōte și esprima mirarea de schimbarea cea neașteptată în ministeriulu comunu de resbelu. Unele se temu de schimbări în sistem'a politica a imperiului, altii de vre-unu resbelu în ôre-care parte.

De ministru de resbelu comunu s'a denumitu bar. Kollér locutiitorulu și comandantele generalu din Boemi'a. Fostulu ministru de resbelu primesce o comandă generale în Gratiu. Capu alu alu statului majoru alu armatei s'a denumitu generalulu Io.h.n unu favoritu alu archiducelui A.I.

nulu de Saint Paulu spiritulu maresialului si pregatesce pre sem'a bonapartistilor unu terenu ce le ajunge spre a recasiga totu ce au perdutu inainte de 4 ani.

Celu mai bunu aliatu alu bonapartistilor e la tota intemplantia domnulu Gambetta. Densulu trebuie sa se mai produca numai in un'a sau doua scene cum fara cele mai de curandu si preste intr'ea Franca va trece strigarea ce a trecut inainte de lovitur'a de statu dela 2 Decembrie pre buzele tuturor: „L'empire est fait.“ „Imperiulu este facutu“. Dea aru fi McMahon mai multa decatu nu soldatu bravu, de aru ave energi'a sa compuna unu ministeriu bonapartistu si sa marturiscesca francu de ce colore e densulu, nu ne indoimu si tote raporturile ce ni sosesc din partea competentilor ne intarescu in consideratiunea nostra, ca imperiulu in scurtu tempu va fi restabilitu pre cale pacifica si legale, prin unu plebiscitu, a carui reusire de adi s'aru pote privi de pucinu dubiosu. Dara ducele de Magenta nu e omulu de a face acest'a, elu e cu multa mai neresolutu si mai onestu decatu de a se desparti de cei ce lu pusera pre „tronu“. Noi si neamanavere furtune astepta pre Franci'a. De va succede astadi dlui Gambetta de a octroa tieriei republici, elu aru trebui sa proceda cum a procesu ducele de Broglie. Elu aru trebui sa suprima jurnale, sa oprasca adunarile electorali si sa domnesca in stare de asediu. Intrebarea nu este puta intre unu imperiu liberalu si o republica liberele, ci intre imperiulu cu institutiunile dela Espinasse si Pietri si intre o republica cu anarchia legalisata. De libertate nu este vorba nici pre o parte. Cum ca unu poporu cum e poporul francezu se intorce acusi aprupe de unu seculu intr'unu cerca vitiosu, e unu lucru numai demnu de compitimire. Dara noi dare nuputemu presupune, ca va succede in celu mai deapropu tempu, a strabate prin acestu cerca vitiosu si fermecatoriu, in care l'au bagatu spiritulu proprietarilor sele patimi.

„Fr. Blatt.“

Politic'a Germanic'.

„Le Mémorial diplomatique“ a primitu dela Berlinu, articululu urmatoriu asupra politicei imperiului germanu:

„Imperiulu germanu este astadi statulu celu mai calumniatu in Europ'a. Nu in totu deun'a asupra poporeloru celoru invinse, dara chiaru si asupra poporeloru celoru invingatorie, se arunca false imputari. Noua confederatiune care forma imperiulu germanu este espusa la atacuri continue. Ea este numita ambitioasa, atunci candu ea n'are decatu o singura ambitiune, ambitiune forte legitima cu tote acestea, de a remanea stapana la dens'a acasa si de a-si padi propriulu ei caminu. I se imputa ca a resturnatu ecuilubulu generalu alu puteriloru, dara acestu ecuilubulu, pre care cati-va omeni de statu lu regreta atat'a astadi, era atatu de slabu, atatu de fragilu incatu n'a sciutu sa apere pre nimenea; elu era fara fortia, fiindu ca valatuculu pre care se invertea, adeca Germani'a, era incapabilu sa-lu mai sustiena. Aici suntemu de idea ca Germani'a astadi unita sub sceptrulu Hohenzollerniloru, este celu mai bunu ecuilubulu, fiindca ea comanda respectulu si garanteza pacea generale mai bine decatu cum o garantu alta data puterile maritime, totu-deun'a in lupta cu puterile de uscatu. Nu mai admitemu marele argumentu: spiritulu cuceritoriu alu casei de Hohenzollern. Regele Fridericu II a aপরতু patrimoniuulu seu contra a trei mari puteri care jurasera ruin'a sea. Elu s'a mentienutu prin geniulu seu si astadi inca i se mai arunca piatr'a pentru ca n'a consimtitu la mörtea patriei sele!

„Ceea ce, dela resbelulu de siepte ani incöce a maritu pre Prussi'a in opiniunea poporeloru germane este bravur'a rasei sele; dara, mai multa decatu tote, bun'a administratiune a justitiei si a finantierulu. Reconstituirea monarchiei prussiane in 1814 nu era nici decum in proportiune cu eforturile ce facuse pentru restabilirea vechiei ordine de lucruri in Europ'a. Acest'a este unu ade-

veru recunoscutu atatu de inimicii catu si de amicii casei de Brandenburg. Nu Prussi'a, ci Russi'a, Austri'a si Angli'a suntu cele ce au profitatu mai multu in teritoriu si in influinta politica, din infrangerea dela Waterloo. Prussi'a a remasu o putere militaria, dara de a doua mana, politicesce vorbindu, pana in diu'a candu Franci'a, declarandu-i resbelulu, a facutu din trens'a celu mai putinte statu de pre continentu. Franci'a aru fi luat Rinulu deca aru fi invinsu pre Hohenzollerni, si acesti'a, fiindu invingatori, au luat Franciei Alsasulu si Loren'a. Stabilimu acest'a situatiune fara a ne face advocatii acestei politice de revansa si de represalii. Suntemu convinsi ca Prussi'a n'are nici decum dorint'a sa marga pre urmele lui Ludovicu XIV si ale lui Napoleonu I; ea nu aspira decatu la a se consolida in intru si a veghia, in occidentu ca si in orientu, la mentienerea Statulu quo european. Caracterulu noului imperiu este puru pacificu si conservatoriu si acei'a cari voru sa faca pre lume sa creda contrariulu, nu suntu pre adeverata cale. Imperiulu germanu nu este ostilu nici chiaru religiunei catolice: elu va combate papalitatea pre catu tempu papalitatea se va areta inimic'a societatiei civile, si va tinde a resturna autoritatea temporale, care este de origine totu atatu de divina ca si autoritatea spirituala.

„Dara, s'a disu: „Imperatorele Vilhelm n'a voitu elu ore sa puna o ramura a casei sele pre tronulu Spaniei, si guvernulu seu nu revine astadi asupra acestui proiectu, care da pre fatia o ambitiune fara mesura?“

„Vomu raspunde ca nici odata imperatorele Germaniei nici cancelariulu seu n'au hranitu o asemenea idea, si ca au remasu pre deplinu straini de combinatiunea care s'a proiectatu alta data, fara scirea Imperatorului, de catra generalulu Prim, principe-s'a Antoni'a a Portugaliei si sotulu ei principele ereditariu de Hohenzollern. Acest'a era unu faptu alu rudeloru, nu era unu lucru politicu deliberatu cu seriozitate si primitu in sinulu cabinetulu dela Berlinu. Imperatorele Vilhelm n'a facutu din acest'a caus'a sea propria, decatu in momentulu candu a voitu sa-lu faca sa renuncie la acest'a, intr'unu modu publicu pentru densulu si pentru cas'a sea, ceea ce a credutu ca este degradatoriu pentru demnitatea coronei sele, si ceea ce l'a indispu si mai multa decatu la inceputu, elu nu voia nici decum sa se amestece in acesta afacere nici sa-si asume cea mai mica responsabilitate.

Acest'a este adeverulu asupra acestui incidentu alu candidaturei la tronu spaniolu. „Dara pote ca ni se va obiecta inca ca, astadi invingatoriu, Imperatorele Vilhelm si guvernulu seu au revenitu din nou asupra cestiunei, dupa cum o probeza in destulu missiunea comitelui de Hatzfeld.“ Noi inse vomu raspunde categoricu ca caracterulu si importantia acestei missiuni au fostu reu intielesu si reu apreciate. Comitele de Hatzfeld a fostu transmis la Madridu ca sa se asigure deca guvernulu maresialulu Serano are sianse seriose de durata si sa stabileasca, in casu afirmativu, bune raporte cu densulu; si mai tardiu sa-lu recunosca intr'unu modu formalu. Guvernulu germanu se interesu de pacificarea Spaniei, si este ostilu intreprinderii lui Don Carlos; elu nu se opune la form'a republicana atatu in Spani'a catu si in Franci'a. De aceea Germani'a are necesitate este unu debusieu pentru comerciulu seu, pre care lu cauta pretutinden, si nu se gandeste nici decum sa-si incerce noroculu ca sa stabileasca tronuri in strainatate; ea voiesce mai cu deosebire sa stabileasca tractate de comerciu avantajoase cu tierile care au possessiuni dincolo de mare.

Eata totu secretulu missiunei comitelui de Hatzfeld: acest'a nu este tocmai ce-va de cea mai mare finetia in diplomatie, dara este adeverulu in prosa, si viitoriulu lu va confirma.

Voci din publicu.

(Fine)

„Intrebarea, de s'a radica tu biserica cu specele greciloru seu ale romaniloru,

e dara zadarnica, caci o biserica nu este a celui ce o a claditu, ci a comunitatiei pentru care s'a infiintatu. Fondatorii nu suntu proprietarii biserice (caci atunci acest'a s'aru pote lasa de mostenire), ci numai binefacatorii biserice.

Dara chiaru fondatorii se numescu pre sine in petitiunea dintaiu comercianti greci si romani.

Si fondatorii, cari de altmintrenea au adunatu bani pentru radicare biserice prin subscriptiuni, au cedatu biserica infiintata comunitatiei mai susu amintite dupa cum se pote vede acest'a si din documentulu de intabulare dela cartile funduare din Brasiova.

E dara invederatu, ca biserica din cestiune nu este o biserica nationale grecesca a compagnei, precum exista atari (biserici) si pre alte locuri, ci este o biserica confesionala destinata pentru toti credinciosii greco-orientali.

Ne va intrebati ori si care, cum de a venit acest'a biserica mai tardiu in administratiunea exclusiva a greciloru?

Lucrulu sta astfelu:

Indata dupa infiintarea biserice noue civile la anul 1786/7 a dispusu episcopulu de pre atunci Nchiticu in contielegere cu autoritatile politice, ca vechi'a capela a compagnei devenindu superflua sa se caseze si compagnistii greci sa treca la biserica cea noua. Oponendu se acest'a (mesurei volnice), capelatrebui sa se inchida prin asistinta militaria si compagna trebui sa intre in biserica cea noua.

Prin medilocirea episcopulu Adanatu (episcopulu Nchiticu murise) s'a realisatu deoparte intre comercianti civili si intre compagnistii greci de alta parte unu pactu pre basea paritatii in administratiunea si limba biserice.

Compagnistii greci erau inse privilegiati, densii nemultiemindu-se cu egal'a indreptatire voiau sa domnesca preste civi.

De acea facura ei pretensiune la o indreptatire exclusiva in biserica ce n'au fostu cladita de densii ci de civi, si nimicindu-se intr'acea patent'a de tolerantia a lui Iosifu li se oferi la acest'a unu terenu favoritoriu.

Este caracteristica intemeierea pretensiunei lor neindreptatite. Dupa cum se pote vede din cercetarea contulu Nemes din anul 1789, densii se enunciaru in modulu urmatoriu:

„Fiindu ca numai compagnistii privilegiati, nu inse comercianti civili, avuram dreptulu de a posiede o biserica gr. or. in interiorulu cetatiei Brasiova, civilii ne-au scurtatu pre noi in dreptulu nostru de ore-ce binefacatorii cari au concursu cu banii lor la radicare biserice noue, candu nu se cladea acest'a biserica siguru aru fi datu (banii) la capela compagnei nostre, ergo biserica cea noua este a nostra a compagnistiloru.“

Aceste temeieri astadi suntu ridicule dara atunci s'au aflatu cate unii ce le credeau.

Proiectulu decorse pre cale administrativo-politica si bisericesca cu norocu schimbatoriu; au urmatu decisiuni preste decisiuni candu in favorulu unei candu in favorulu celei-lalte parti.

Spiritulu ce a predominu inainte de 1848 in clasele privilegiate, aversiunea incubata din vechime in aceste clase, mai cu sema la oficietatele sasesti, contra romaniloru cari erau numai nisce tolerati, au avutu de urmare ca procesulu ce decurge intre doua corporatiuni nenationale (compagnistii si cetatienii) se straforma intr'unu procesu purtatu intre romani si greci, si apucatorile greciloru spre a sogramu pre romani erau favorisate asi incatu cu inecetulu administratiunea biserice si a averei bisericesci a venit exclusiv in mainile greciloru, fara ca sa existe vre-o ordinatiune in acestu intielesu.

Compagnia comerciale grecesca, care dupa cum dovedeseu actele constu in majoritatea ei din romani, cu bisericele si privilegiile ei comerciale a incetatu de multu de a exista si totusi asi numitii greci de astadi pretindu ca urmatorii compagnei fara nici o indreptatire drepturile celei din urma, de-si cei mai multi dintre ei, ba chiaru matadorii lor, nu

suntu greci, ci bulgari si romani cari au emigratu aici in tempulu celu mai nou din orientu:

Scopulu meu n'a fostu a descrie decursulu acestui procesu, voiamu numai sa statorescu prin aceste deslusiri atatu, ca aici nu se trateza de o biserica nationale elenica, dupa cum mai exista atari ca biserici de ale compagnei ce au fostu ici pre colea, ci in intielesulu documentelor fundationali de un'a confesionala, adeca de o biserica destinata pentru toti credinciosii gr. or. fara diferentia de nationalitate.

Ce privesce averea bisericesca, noi nu o am pretinsu nici preste totu nici in parte (pentru ca, dupa cum diseram mai susu averea bisericesca este a biserice insasi ca persöna morale), ci romanii voiescu numai sa fia recunoscuti in intielesulu documentelor fundationali de membrii deplinu indreptatiti in comunitatea bisericesca dupa analogi'a comunitatiei primitive bisericesci.

Averea bisericesca constu din diferite fundatiuni, cari parte suntu destinate spre scopuri in genere umanitarie, parte spre scopuri bisericesci si scolare.

Dreptu acea romanii luandu parte la administratiune nu facu nimeni vre-o nedreptate, prin aceea ca intra numai in vechile lor drepturi, pentru-ca fundatiunile nu se potu instraina dela scopurile predestinate, mai multu, romanii se voru ingriji ca vointi'a pilor fundatori, sa se realiseze intr'adeveru si mai cu acuratetia de catu pana acum.

Acest'a e ce dorescu romanii, acest'a e de ce se temu asiä numitii greci.

Ce se tiene de cert'a despre fratii falimentati Manciu mie pucinu mi pasa de acest'a.

Romanii forte adese-ori au repetitu in suplicele lor ca fratii Manciu ca si multi altii cari se dau de greci nu suntu greci, ci parte romani parte bulgari, cari din interesu lesne de priceputu se dau pre sine de greci.

Nu e nice frumusu nice umanu, a da afara pre nisce membrii cari pana ce le stralucea stöu'a erau considerati de grecii cei mai puri si ca atari alesi si in administratiune, acum dupa ce devenira nenorociti.

Brasiova 30 Maiu 1874.

N. Strevoiu
advocatu.

Miscarea industrialu in Romania.

Linia Iasi-Ungheni s'a inauguratu. Ea a fostu construita de o compania indigena si conditionile in cari aceste lucrari au fostu executate suntu recunoscute de satisfactore. Acest'a face onore tieriei. Romanii tragu cu legitimu orgoliu conclusiunea ca suntu in stare de a intreprinde ei singuri si de a conduce la celu mai bun sfersitu, lucrari mari de utilitate publica. Aceeasi companie e insarcinata si cu canalele din Galati si cu cheiulu din Braila.

Diariulu „Curierulu Financiaru“ din Bucuresti, in esaminarea ce face bugetulu statulu pre anul 1875, observu ca contributiunile directe si indirecte figurez pentru cifra de 61,283,017 fr., adeca 12 fl. 25 cr. de locutoriu, pre candu in alte state, ambele ramuri dau dela 25 pana la 30 franci de capu. Si remarca ca impositulu fonciaru e departe de a da aceea ce aru putea si aru trebui sa dea, pentru ca elu apasa principalmente asupra proprietariulu micu, a carui proprietate a potutu fi cu inlesnire mesurata, pre candu suprafaci'a proprietatiloru mari e forte imperfectu cunoscuta.

„Pentru a asiedia, dice Curierulu financiaru, si impositulu fonciaru intr'unu modu fisu, si alu face sa raporte totu venitul ce elu compöta, stabilirea catastrulu este indispensabile, acest'a va fi o adeverata bine facere si pentru statu si pentru particulari: acei'a chiaru care aru gasi ca acesta reforma aru lovi in interesele lor, nu voru intardi a recunosce si a apretia avantajulu ce va decurge pentru densii din delimitarea esacta

